

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 79

Maribor, sobota, dne 13. julija 1940 • Leto XV

Odgovorni smo za civilizacijo

Liberalna doba je vsaj v načelu pozkušala uveljaviti človeka. Priznavala je dostojanstvo človeka, njegovo enakopravnost in nalogo njegovo, da sodeluje povsod, kjer ga kličejo interesi človeštva. Iz liberalizma izhaja geslo bratstva kot postulat po socialnosti med ljudmi.

Liberalizem je bil kulturna stopnja v razvoju, kateri bi logično morala slediti demokratična svoboda, da bi se v njej človek lahko uveljavljal po svojih nalogah in potrebah v družbi.

Mi sicer vemo, da je liberalizem nastal v boju med fevdalci in meščanstvom. Meščanstvo je bilo takrat nesvobodno. Tudi kmetiški podložniki so bili roboti. Zato so ti sloji rabili liberalizem, svobodo, ne svobodomiselstvo, kakor trdijo zakrknjeni hierarhični in avtokratični politiki, da s tem omalovažujejo veliki kulturni pomen političnih in socialnih svoboščin. Ti stanovi so se takrat opravičeno, ker so bili brez veljave in zatirani, borili za svojo svobodo, ne pa za svingo, ki se jo danes podtika važnemu kulturnemu boju.

Liberalna doba je bila v zgodovini na vsak način važna epoha razvoja.

Zgodilo se je pa nekoliko drugače. Pred stoletji so se vršili boji za svobodo v Franciji, pred sto leti v ostali Evropi. Tiranija fevdalcev je propadla. Meščanski sloji in kmetiški, ki so v teh bojih polagoma zmagovali, so pa izdali delavske interese. Organizirali so se v kapitalistično družbo, ki se je razvijala in je postajalo število delavcev in nameščencev vsak dan večje. Osvobojeni sloji so si delili pravice, so odločali o vsem, ne da bi se ozirali na interese onih, ki so najbolj potrebni svobode in ki se danes najodločneje zavzemajo zanj, ker so kratkoročno izločeni iz socialnega procesa. Tako je kapitalistični režim prevzel vlogo nekdanjega fevdalizma, delavski razred pa vlogo borca za človečanske pravice, ki jih je prvotno zagovarjal takozvani liberalizem.

To je pot naravnega razvoja.

Človeštvo ne more nazaj v fevdalno dobo. Naravna pot ga sili k razširjenju svoboščin in težko odgovornost si nalagamo za civilizacijo vsi, ki stremimo po nastopu novega fevdalizma, v katerem naj odločajo volje posameznikov, posameznega razreda, ki jih imamo danes, vse drugo človeštvo pa naj postane nemo orodje te volje, le fizični robot. Človeštvo je sila dela in volje. Če silo dela ali silo volje zatiramo, kopljemo grob svoji kulturi in civilizaciji.

Državni nameščenci in draginja

Predlogi vladi

Posebna konferenca organizacij državnih nameščencev v Beogradu, ki se je vršila v nedeljo, dne 7. julija je sklenila sporočiti vladi, da je položaj državnih nameščencev radi naraščajoče draginje obupen. Vlada naj to upošteva in nemudoma ukrene, da se bodo materijalni prejemki uslužbencev, kot tudi rodbinske doklade zvišale. Posebna komisija naj ugotovi indeks cen, po katerem naj bi se avtomatično regulirale draginjske doklade. — Res je, da položaj državnih nameščencev zahteva hitro pomoč.

Bivši litvanjski predsednik vlade Merkis je bil po poročilu DNB aretiran tik predno je z letalom odpotoval v Stockholm.

Balkan in Monakovo

Posvetovanja o novem redu v Evropi in Sovjetska Rusija

V Monakovem je bila te dni konferenca Hitlerja in italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana z madžarskim ministrskim predsednikom grofom Telekijem ter zunanjim ministrom Czakyjem. Časopisje na dolgo in široko razmotriva o pomenu te konference. Toda doslej objavljena službena poročila so kratka in brez komentarja. V njih se naglašajo samo to, da so razgovori potekali v duhu tradicionalnih odnošajev med temi tremi državami.

Časopisje, ki komentira ta sestanek pravi, da gre za ustvaritev novega reda v Evropi in da so se na tem sestanku obravnavala tudi vprašanja Podunavja in Balkana, zlasti vprašanje ohranitve miru v tem predelu Evrope.

Stališče Nemčije in Italije glede Balkana je znano že od početka sedanje vojne. Obe državi sta izjavili, da želita, da se v tem predelu Evrope ohrani mir. Sovjetska Rusija je pa šele pred dobrim mesecem naglasila, da ne svetuje nikomur, da bi se vmešal na Balkanu in izzval vojno, ker bi se Sovjetska Rusija temu zoperstavila z vso silo.

Iz vseh teh izjav sledi, da je Balkan nevtralizirano področje, ker so na njem enako interesirane Nemčija, Italija in Sovjetska Rusija.

Balkanske države pa same tudi ne žele komplicirati položaja, ampak so vesele, ako jih drugi puste pri miru.

Res je, da obstoje med njimi razna sporna vprašanja, toda ako bi se ena ali druga izmed teh držav obrnila na katerokoli si bodi velesilo in jo pridobila za se, bi to značilo nevarnost za nevtralnost Balkana, katero so se zavzevale respektirati vse tri prej imenovane velesile.

Ako se sedaj govori o ustvaritvi novega reda v Evropi in pri tem povdarja, da bo ta novi red moral sprejeti tudi Balkan, potem si napodlagi zgoraj ugotovljenih dejstev moremo stvar predstavljati samo na ta način, da bo tak red, ako do njega pride, plod sporazuma med državama osi, t. j. Nemčijo in Italijo na eni ter Sovjetsko Rusijo na drugi strani.

Po vsem tem bi imela konferenca v Monakovem samo ta namen, da se določi stališče Nemčije in Italije, pri čemer sta obe hoteli zaslišati tudi mnenje Madžarske. Ko bo to stališče točno dognano, bi šlo za to, da se spravi tudi v sklad z interesi Sovjetske Rusije. Zato bi bila najbrž potrebna posebna posvetovanja vseh treh držav. Samo, ako obstoja med Nemčijo in Italijo na eni in Sovjetsko Rusijo na drugi strani sporazum o podeli interesnih področij na Balkanu, bi mogla konferenca v Monakovem med Nemčijo in Italijo sklepati o ukrepih na tistem interesnem področju Balkana, ki bi spadal pod njun vpliv.

V kratkem bomo videli, kaj je bilo sklenjeno v Monakovem, ali je Balkan še ostal to kar je bil, nedotakljivo področje za Nemčijo in Italijo ter Sovjetsko Rusijo, ali ne. Ako še veljajo izjave teh treh velesil glede Balkana, potem bo Balkan sam odločal o svojem stališču do novega reda v Evropi.

Predvsem pa čakajmo, kaj bodo rekli na monakovski sklepe, ako bodo objavljeni, v Moskvi.

Madžarska in Romunija

Mogoče je, da so na monakovski konferenci podrobneje obravnavali madžarsko - romunski spor, v kolikor sta se obe državi izjavili pripravljene, da pristane na odločitev Rima in Berlina. Toda v tem slučaju bi bil navzoč v Monakovem tudi kakšen zastopnik Romunije, ki sedaj plava docela v vodah Nemčije. Najverjetneje je, da sta se Nemčija in Italija hoteli informirati o madžarskih željah, prav posebno pa je šlo najbrž za to, da slišita mnenje Madžarske glede njenega zadržanja v slučaju kakšnega konflikta na jugovzhodu, ki ni treba, da izbiže danes ali jutri, ki pa v bodočnosti vendarle ni izključen.

Po monakovski konferenci

Teleki in Czaky sta se vrnila v Budimpešto in nista podala o poteku konference v Monakovem nobene izjave za javnost, razen, da Madžarska lahko z zaupanjem gleda v bodočnost. Madžarska pa bo svoje zahteve uveljavila šele po vojni.

Medtem je bil povabljen na razgovore v Berlin romunski zunanji minister Manoilescu.

List italijanskega zunanjega ministra »Telegrafo« pravi, da sta Nemčija in Italija pripravili Madžarsko do tega, da svojih zahtev ne bo uveljavljala z orožjem.

Romunski petrolej — čuvvar miru

Čudno sicer, ampak vendarle res

Za petrolej se bijejo na svetu najbolj krvavi boji. Toda nič ni brez izjeme. Ta izjema je romunski petrolej. Kdo ve, kako bi se balkansko vprašanje reševalo in najbrž bi Madžari s podporo svojih zaščitnikov že davno skušali urediti svoje račune z Romunijo, ako bi ne bilo v Romuniji petroleja. Pomen romunskega petroleja za Nemčijo in Italijo je tako velikanski, da sta obe državi prav odločno za ohranitev miru na Balkanu za vsako ceno in sta to tudi sporočili Madžarom, ki so prišli na konferenco v Monakovo. Najmanjša iskra na Balkanu bi zažgala romunske petrolejske vrelece. Balkanski narodi morajo biti res hvaležni tem čudodelnim vrelecem miru, ki sicer poganjajo vojni motor v ostali Evropi.

Prvi večji spopadi na Sredozemskem morju

v italijanski in angleški luči

Dne 10. junija je prišlo do večjega spopada med italijansko in angleško mornarico na Sredozemskem morju.

Italijani poročajo, da so napadli z letali neko skupino angleških ladij pri otoku Kreti in potopili eno angleško ladjo, ena italijanska podmornica pa je torpedirala en angleški rušilec.

Ker pa so Angleži hoteli napasti neka italijanska oporišča, je izplula italijanska mornarica in se spopadla z Angleži v Jonskem morju. V bitki je bil en italijanski rušilec poškodovan, 29 mornarjev ubitih, 60 pa ranjenih, rušilec »Zephira« pa je bil potopljen. Zato pa so Italijani zadeli s streljo neko angleško oklopnico in še neko ladjo ter tri letala. Nato je sovražnik opustil namero, da bi bil napadel italijansko obalo.

Angleška admiraliteta pa poroča: Italijani sami priznavajo izgubo rušilca »Zephira«, druga ladja, ki je bila zadeta je bila neka linijska ladja. Število potopljenih italijanskih podmornic se je zvišalo na 15. Najodločneje se zanika, da bi bila angleška mornarica utrpela kakšne izgube. Ko so se italijanske ladje umaknile do domače obale in so stopile v akcijo obalne baterije, je angleško brodogradnjo odplulo. Dne 10. junija so angleške ladje sestrelile pri Gibraltarju 4 italijanska letala, 7 pa jih je bilo težko poškodovanih.

Angleška admiraliteta zanika, da bi bili ob obali Sicilije Italijani potopili oklopnici »Hood« in »Arc Royal«.

Otok Malto so Italijani doslej napadli že 76krat od početka vojne z letali.

Vojna v Afriki

Italijani napadli Kobruk

Na meji angleškega Sudana so Italijani zasedli obmejno angleško stražnico v Kobruku. Angleži pravijo, da je policijski oddelek pri tej priliki prizadel Italijanom težke izgube.

Potopljen italijanski parnik za prevoz vojaštva

Med potjo iz Barija v Drač v Albaniji se je vnela in potopila italijanska prevozna ladja, na kateri je bilo 930 vojakov. Utonilo je 214 Italijanov in 6 Albancev.

Pri Sydneju v Avstraliji so Italijani sami potopili prekooceanski parnik »Romolo«.

Odločitev Zedinjenih držav

Ali bo Roosevelt kandidiral?

V par dneh bo javnost zvedela, ali

bo Roosevelt še v tretjič kandidiral za predsednika Združenih držav, ali ne. Kongres demokratske stranke, ki bo o tem odločal, se bo sestal 14. t. m.

Zanimivo je, da je republikanska stranka postavila kot kandidata Willkieja, ki v zunanji politiki zastopa enako mišljenje kot Roosevelt. Trdi se celo, da gre dalje kot Roosevelt in da je za direktno pomoč Angliji. Pač pa je nasprotnik Rooseveltovega New Deal, predvsem pa odklanja pravico vmešavanja države v gospodarstvo.

Iz Pariza. Švicarska »National-Zeitung« poroča: Preskrba z živili predstavlja za Pariz izredno težak problem, ker je Pariz skoro popolnoma odrezan od zunanjega sveta. Edino prometno sredstvo, ki funkcionira, je podzemna železnica. Po desetih zvečer ne sme biti nobena civilna oseba več na ulicah. Zasebni avtomobilski promet je prepovedan in tudi osebni vlaki ne vozijo.

SUZOR in delavstvo

Na ureditvi ali preureditvi SUZOR-a je interesirano vse delavstvo in nameščenstvo države

Popolnoma napačno je, če se postavljajo hrvaška gospoda na stališče, da to nikogar nič ne briga, razen državno vlado in hrvaško banovino, kakor je rekel dr. Crnčić na zagrebški konferenci. Zavarovanje deluje 18 let za vso državo in je s tem postalo last vseh zavarovanih državljanov, ki imajo pravno in moralno pravico sodelovati o ustanovi. Še hujša sabotaža skupnih interesov je pa, če neke korporacije pozitivno sklenejo, da ne bodo plačevale zavarovalnih prispevkov, če se njihova zahteva ne izpolni, kar je absolutno protizakonit sklep, ki ne ruši samo zgradbe socialnega zavarovanja, ampak se čisto konkretno odreka izpolnjevanju zakona. Nismo moralisti v onem zmislu, ki se danes propagira. Vendar smo pa mnenja, da so vsaj ti socialni zakoni bili zato napravljeni, da ščitijo v svojem ozkem krogu socialne interese zavarovancev. Narod ne more kapitulirati pred demagogijo.

Tri leta japonsko-kitajske vojne

Kakšne so izgube v luči poročil obeh taborov

Dne 7. julija so minula tri leta od pričetka japonsko-kitajske vojne. Na ta dan pred tremi leti je bil namreč ustreljen na mostu Marka Pola v Šangaju nek japonski častnik. Japonska vlada je za ta umor okrivila kitajsko vlado in sovražnosti so se pričele.

Japonsko vojno poveljstvo je objavilo pregled izgub, ki jih je utrpela v tej vojni predvsem Kitajsko. Fronta na Kitajskem je dolga 2850 km. Japonci so v treh letih zasedli 16 odst. celokupnega ozemlja Kitajske. Velikost tega ozemlja je za dve in polovico sedanjega Japonske. Kitajci so izgubili: 1400 srednjih in težkih topov, 1360 možnarjev, 1000 manjših topov, protiletalskih topov in strojnic, okrog 300.000 pušk in 30 vojni ladij. V vojni je padlo 1 milijon Kitajcev, tri milijone jih je pa pobrala lakota (Kitajcev je 400 milijonov). Japonci pa so izgubili samo 85.000 vojakov in 57 letal, 137 letal v boju z Rusi na meji zunanje Mongolije in Mandžukua.

Kitajski maršal Čankajšek pa pravi, da je bilo v triletni vojni mrtvih oz. ranjenih 1.600.000 Japoncev. Pod zasta-

vo je že 83 odstotkov vseh za boj sposobnih japonskih državljanov. Število japonskih divizij na Kitajskem znaša 35. Kitajska je imela ob začetku vojne 2 milijona vojakov, sedaj jih ima 5 milijonov in par milijonov se jih vežba. Fronta na Kitajskem je mnogo predolga, pravi vojni minister maršala Čankajška, da bi jo mogla japonska vojaška sila obvladati.

Na podlagi obeh poročil si človek že lahko ustvari svoje mnenje. Voja izžirava obe državi. Kar se tiče ljudi, je Kitajska neizčrpna, vprašanje je pa, ako je v stanju vzdrževati tako veliko armado in jo preskrbovati z vsem potrebnim.

Tass poroča, da so pokrajine pod Čankajškovim oblastjo izredno bogate na rudah, pa tudi živeža pridelajo dovolj. V teh krajih je pričela nastajati nova industrija, ki je neprecenljive važnosti za nadaljevanje vojne proti Japoncem. Japonci bi radi prenehali z vojno na Kitajskem, toda to ni odvisno od njih, ampak od Čankajškega, ki pa noče o tem nič slišati.

Velike bitke v zraku

so bile nad Kanalom dne 10. julija.

Splošno se trdi, da tako velikih spopadov v zraku še ni bilo. Na nemški strani je sodelovalo v boju po 50 do 70 bombnikov.

Nemci so napadali z najmanj treh strani v skupinah po 15, 50 in 70 letal. Angleži poročajo, da so sestrelili 14 nemških letal in 23 poškodovali, sami pa so zgubili 4 letala. Obenem so Angleži napadli tudi od sovražnika zasedeno obalo. Proti nemškim letalom so Angleži najprvo streljali s protiletalskimi topovi, potem pa so se spopadle nemške in angleške eskadrole.

Nemci poročajo, da so dne 9. julija zbili nad Norveško 12 angleških letal (Angleži priznajo izgubo 7 letal) in 28 na najrazličnejših mestih.

Koliko potope podmornice ladjeva?

Nemci poročajo, da potope tedensko po 100.000 ton sovražnega ladjeva s podmornicami.

Angleži minirali Severno morje

Angleška admiraliteta je sporočila, da je minirala Severno morje od Grenlandije do Islandije in od tam do severne angleške obale. Prosta za ladje nevarnih držav sta samo dva prehoda.

Praški župan dr. Klapka aretiran

Po poročilu DNB iz Prage je bila uvedena preiskava proti neki ilegalni skupini, ki je imela zveze z inozem-

Doma in po svetu

Kako drag bo vsakdanji kruh? V Beogradu pripravljajo načrt uredbe o uravnavanju trgovine z novo pšenico. Trdi se, da cena pšenice ne bo višja od 230 din za 100 kg z dodatkom trgovskega dobička v znesku din 12 do in 15. Po tem takem bi se kruh v bodoče ne podražil. Istočasno javljajo, da zaenkrat še ne bo izdana uredba o mletju pšenice, t. j. da bodo mlini še nadalje mletli 7 vrst pšenične moke in ne samo tri, kot je bilo predvideno. V važnih gospodarskih vprašanjih, zlasti, kjer se gre za določanje cen kruha, bi bilo nujno potrebno, da bi imeli pravico sodelovati konzumenti, zlasti pa delavci potom svojih strokovnih organizacij.

Sovjetski poslanik Plotnikov je dne 12. julija v nastopni avdijenci izročil svoje poverilnice knezu namestniku Pavlu.

Čehi prepeljeni na Angleško. Prezident dr. Beneš je poslal poljskemu generalu Sikorskiyu v London pismo zahvalo za pomoč, ki jo je nudila poljska mornarica s tem, da je po zlomu Francije prepeljala češke legije na Angleško. Dr. Beneš je obenem pohvalil češke vojaške, da so se borili v Franciji z isto slavo kot v svetovni vojni na francoskem in ruskem bojišču. General Sikorsky je odgovoril, da imajo Čehi in Poljaki skupne cilje v boju za osvobodjenje in svojo bodočnost.

Turčija in Sovjetska Rusija. Moskovski radio zanika vesti DNB, da bi Rusija poslala ultimatum Turčiji. Turčija je včeraj vpoklicala 17 letnikov konjenice.

»Šef francoske vlade« se bo imenoval odslej Petain, ki bo kot tak združeval čast in oblast predsednika republike in vlade v eni roki.

Za premestitev francoske vlade v Versailles se je odločil Petain in prosil nemško vlado, da mu to dovolijo.

Romunija je izstopila iz Zveze narodov. Romunjska vlada je sklenila, da Romunija izstopi iz Društva narodov, ker jo ni zaščitilo pred Sovjetsko Rusijo in ker je Društvo narodov tudi sicer nastopalo proti plemenitim narodom, kot sta nemški in italijanski.

Vprašanje prehrane prebivalstva v Hercegovini. Prebivalstvo Hercegovine potroši letno 10.000 vagonov žita, kar znaša, preračunano po današnjih cenah 300 milijonov dinarjev. Pridelajo pa v Hercegovini komaj tri do 4 tisoč vagonov žita in še od tega je 2 tisoč vagonov koruze. Hercegovski kmetje žele, da bi jim banovina kreditirala nabavke žita, ki bi ga izplačali z izkupičkom prodaje tobaka.

Taksa za petrolej za tuja in domača podjetja. Monopolska taksa za petrolej za tuja podjetja znaša po 2 din za kg, za domača podjetja pa din 3,75. Ta taksa velja za vsa tuja kartelirana podjetja, za domače in one ki niso v kartelu, pa ona višja taksa. Razlika znaša torej že pri monopolski taksi din 1,25 za kg. Kartel s to olajšavo lahko drži vsaj din 1,75 višje cene, do čim privatna trgovina tega ne more, ker plačuje višjo monopolsko takso. — Trgovska in obrtna zbornica v Ljubljani je vložila proti tej razliki protest pri trgovskem ministru. To so nerazumljive stvari.

Rušilec »Ljubljana« so dvignili izpod vodne gladine v šibenškem pristanišču. Sedaj upajo, da jim ne bo več zdrknul pod vodo kot prvič in da ga bo mogoče kmalu popraviti.

stvom. S tem v zvezi je bil aretiran tudi praški župan dr. Klapka pod obtožbo, da je podpiral delovanje te skupine. Aretiranci so osumljeni veleizdaje.

Če trčijo vozovi električne cestne železnice. V Subotici sta pred par dnevi trčila dva vozova električne cestne železnice. 7 oseb je bilo težje in lažje ranjenih.

Trolejbusi v Skoplju. V Skoplju bodo uvedli promet s trolejbusi. Trolejbusi so avtomobilski z enim nadstropjem.

Čudne navade. V Mačvi imajo žene, ki jim umirje dete navado, da hodijo na otrokov grob in jedo travo, ki zraste na gomili, uverjene, da bodo iz zemlje dobile povrnjeno življenje za novo dete. Ponekod mora mati, ki ji umrje poslednje dete, nasejati na gomili ovsa in ko oves požene, ga mora »popasti«. To ji da tako telesno moč, da lahko rodi otrok, kolikor ji srce poželi.

Za otroke je alkohol strup. Pri nekem kmetu v bližini Velike Kikinde so kuhali žganje. Desetletna hanka se ga je tako nasrkala, da je na zastrupljenju umrla.

Kaj vse krađejo. V Zatonu pri Dubrovniku je nekdo ukradel v cerkvi Marijino sliko, ki jo opodotni verniki posebno vneto časte. Sliko so nazadnje našli in v slovesni procesiji prenesli nazaj v cerkev.

Koliko premoaga uvaža Italija iz Nemčije? Iz Nemčije je uvozila Italija v juniju mesecu 1.085 tisoč ton premoaga, poslala pa je Nemčiji življenjskih potrebščin v teži 124.130 ton.

Med Madžarsko in Bolgarijo je bil te dni podpisan trgovinski sporazum, ki predvideva, da se bo trgovina med tema dvema državama znatno povečala.

Prvi ruski ukrepi v Besarabiji. Exchange Telegraph poroča: »Sovjetsko časopisje obširno poroča o končni zasedbi Besarabije in severne Bukovine in pravi, da se prebivalstvo povsod z velikim veseljem pozdravlja z Rusi. Kot prve izvršilne ukrepe od strani sovjetskih oblasti je treba omeniti ustanovitev posebnih delavskih izvršilnih odborov, ki so takoj zagospodarili v vseh industrijskih podjetjih. Ustanovljeni so tudi že posebni odbori, ki bodo razstili vsa večja posvetva. Sovjetsko časopisje piše, da veliko število romunskih vojakov stalno dezertira v novo pridobljeno sovjetsko ozemlje.«

Radi delnic romunskih petrolejskih vrelcev je izdala romunska vlada stroge navedbe proti špekulacijam z delnicami in smatra DNB, da je izdan ta ukrep radi angleških delnic, ki so jih hoteli prenesti na Američane.

Angleška nakupna družba je v Ameriki nakupila za 7 in pol milijonov liber novih bomb za letala, ki so najnovejšega tipa. Obenem je družba sporočila, da so ameriške oboroževalne tovarne dobavile vsa dosedanja naročila celo predčasno.

Negorljiv film se je posrečilo izdelati nekemu sovjetskemu učenjaku. S tem bodo požari v kinematografih izključeni.

Komisarijat v sarajevski delavski zbornici

Samouprava delavske zbornice v Sarajevu je dobila ob splošni razpustitvi samouprav delavskih zbornic kompromisno samoupravo hrvaških in svobodnih strokovnih organizacij. Minister socialne politike je sedaj to samoupravo razrešil in imenoval za komisarja tajnika sarajevskega apelacijskega sodišča dr. Borivoja Knežića.

Sarajevska zbornica se je na konferenci delavskih zbornic izrekla proti delitvi SUZOR-a. Sedaj so vse delavske zbornice v rokah Jugorasa ali hrvaškega gibanja. V zmislu določb zakona bi moral komisar izvesti v nekaj mesecih volitve v samoupravo delavske zbornice.

Zane Grey:

Mož iz gozda

»Bojim se, da si izustil nekaj, česar se že sam na skrivnem bojim,« je odvrnil Anson počasi. Potem je s čudno resignirano kretnjo zakrilil z rokama po zraku. Tolovaj je bil hraber, a vsi ti pustinski možje priznavajo nad seboj neko silo, ki je močnejša kakor oni. Ko je tako sedel, je sličil oprezujoči kači; s svojimi očmi, ki so bile kakor baziliskove, je strmел v ogenj. Nazadnje se je dvignil in ne da bi rekel tovarišu še eno besedo, je slabe volje odšel proti mestu, kjer so ležale temne, mirne postave speh.

Jim Wilson je ostal pri dogorevajočem ognju, kakor da čita nekaj v rdeči žerjavici, morda poteze iz preteklosti. Na obraz so se mu vlegle sence, ki pa niso bile vse od ugašajočega ognja in temnih smrek. Zdaj pa zdaj je dvignil glavo in prisluškoval, ne, kakor da bi pričakoval nenavadnega glasu, marveč kar tako. Vsekakor je pa, kot se je izrazil Anson, viselo nekaj nenavadnega v zraku. Gozd je težko dihal in stokal pod ječečimi sunki vetra. Skrival je v sebi svoje tajne. Način, kako se je Wilson oziral na vse strani je izdajal, da nihče, ki ga preganja slaba vest, ne ljubi temne noči, čeprav mu služi kot skrivališče pred sovražniki. Wilson je bil dozdevno očaran po življenju, ki ga je tukaj oklepal vase krog temnih smrek. Mogel je razmišljati o čudni reakciji, ki se je očitovale na slehernem možu te skupine, odkar je bivalo v njihovi sredini žensko bitje. A nič ni bilo jasnega; gozd je obdržal svoje skrivnosti zase, kakor tudi ječeči veter; tolovaji so spali kakor izmučene ži-

vali, s temnimi tajnami, zaprtimi v njihovih srcih.

Čez nekaj časa je Wilson vrgel nekaj suhih vej na ugašajočo žerjavico, na nje pa je položil še konec hloda. Visok plamen se je dvignil, pretrgal temno zaveso v krogu in odgrnil speče z njihovimi obsedenimi nepremičnimi in proti nebu obrnjenimi obrazi. Wilson je opazoval drugega za drugim s sardonjskim smehljajem na obrazu, potem pa se je ustavil njegov pogled na spečem, ki je ležal malo proč od ostalih, — na Riggsu. Morda je bil le odsev ognja s svojimi varljivimi sencami, ki je v Wilsonove poteze zarisal črte temnega in strahotnega sovraštva. Ali pa je bila morda resnica, ki je v tej samotni uri prišla do izraza iz globin moža, rojenega na jugu, — moža, ki je po dednosti svoje rase izkazoval ženam gotovo spoštovanje, — ki je po svojem čudovitem, divjem, zaznamovanem in krvavem življenju junaka samokresa, moral tega tipičnega ničvredneža, ki je njegov sloves in dobro ime onečastil, smrtno zasovražiti.

Bil je dolg pogled, ki se je Wilson z njim ustavil na Riggsu, — tako nenavaden in skrivnosten, kakor veter v gozdovih, ki ječi skozi košate vrhove — in ko je ta mračni pogled odmaknil, se je Wilson odstranil, da si pripravi ležišče in je odšel s koraki človeka, ki je v njegovi duši sprostil duh svoje sile.

Položil je svoje sedlo pred smrečni šotor, ki je v njem počivalo dekle, razgrnil je po tleh svojo povosčeno ponjavo in svojo odejo, potem pa se je utrujen vlegel k počitku.

Taborni ogenj je na novo vzplamtel in osvetlil nežne zeleno in rjavo prepletene girlande smrečjega mladčija, ki so bile tako simetrične in popolne v svoji slikovitosti in vendar tako nenakomerne. Počasi pa je ogenj začel pojemati in je končno ugasnil in pre-

pustil okolico mračno sivi svetlobi zvezd. Konji niso več topotali, zavijanje nočnega vetra je pojenjalo, rahlo brenčanje zvezd je potihnilo in še celo žuborenje potočka se je zdelo slabše. To stremljenje po popolni tišini je trajalo dalje, a popolna tišina ni bila nikdar dosežena. Življenje je ohranilo v gozdu svoje mesto in je v nočnih urah samo svojo obliko spreminilo.

Ansonova skupina se ni zganila ob običajni zgodnji jutranji uri, ko se zaznava prva jutranja zarja, kakor je navada vsem gozdovnikom, lovcem in tolovajem, ki jim je vsako novo jutro dobrodošlo. Tem možem tukaj, — vključno Ansona in Riggsa — ni prinašala nova zora nič boljšega kakor prejšnji dnevi. Pomenila jim ni nič drugega, kakor skromen zajuterk, potem trudapolno sedlanje in povezovanje svojih cul, dolgo, mučno jezo brez pravega cilja in spet nezadosten obed, — in vse to delo, trud in trpljenje jim ni donosalo niti najpotrebnejših življenjskih potrebščin, da, niti kakih upov, ki bi jim dajali poguma, ki bi vnašali v njihovo življenje kakšen smisel, pač pa jim je prinašala naraščajočo slutnjo grozeče nevarnosti.

Tolovaj je vstal mračen in slabe volje. Burtu je moral breniti s škornjem, da ga je spravil h konjem. Riggs je sledil Burtu. Shady Jones je ves čas le gozdiral. Wilson je s soglasjem ostalih začel pripravljati kvašeno testo za hlebčke, a mu je tokrat šlo delo počasi izpod rok. Anson in Moze sta opravljala ostala dela, ne da bi se jima kam mudilo. Dekle se še ni pokazalo.

»Je mar mrtva?« je zagodrnjal Anson.

Iz naših krajev

CELJE

Pravo cirkuško reklamo za novo patentirano strokovno organizacijo, ki povdarja, da je tudi delavska, so priredili zainteresirani krogi te dni v celjskem okolju. Vozili so se z luksuznim avtomobilom, iz katerega so med vožnjo frčali letaki. Ti katerih so prireditelji dokazovali velikanske uspehe za delavstvo. Ogromnemu številu delavstva so bile mezde zvišane za 25 odstotkov in sklenjenih je bilo 40 kolektivnih pogodb. Delavcem se je s to reklamo vsaj nudila prilika, da so pričeli debatovati, čemu takšna reklama, če je že vse v njihovih vrstah. Slišale so se tudi želje, da bi se tekst vsaj ene kolektivne pogodbe za delavstvo razmnožil, iz katere bi bili razvidni navedeni uspehi, ker ni izključeno, da so še večji, zlasti ako vsebuje besedilo pogodbe tudi točko, da se plača hitro in avtomatično povišuje do din 5000 mesečno in je služba do smrti delojem, neodpovedljiva. Kaj ne gospodje, da si je delav. zaupanje najtežje priboriti? Vsaka, še tako moderna trdnjava je danes zavzetna, pravega zaupanja delavstva so pa deležni običajno — le pošteno borci.

Poštni upravi. Uprava »Delavske Politike« ponovno opozarja upravo pošte v Celju, da še vedno prihajajo pritožbe naročnikov, da se jim list ne dostavlja na dom. Te pritožbe prihajajo zlasti iz okolice Celja. Zgodi se, da pismo-voja pride mimo hiše naslovnika, naslovnika pa kljub temu dobi list dostavljen po čisto drugi osebi, ako ga sploh dobi, včasih pa tudi kar po več listov naenkrat, ki so pa že vsi raztrgani in umazani.

LAŠKO

Nekaj o živini in mesnih cenah. Pred kratkim smo čitali v nekem listu o določitvi mesnih cen s strani županstva v Novem mestu, kjer so odredili, da morajo mesarji pustiti vse meso zaklanih govejih živali žigosati z žigom, ki označuje kakovost mesa. Žig št. 1 je 1. vrstno meso (sprednji del do din 14, zadnji po din 16). Žig št. 2 je 2. vrstno meso (sprednji del po din 12, zadnji po din 14). Tako more vsak kupec kontrolirati kvaliteto mesa. In kako je pri nas? Zakaj naša uprava tega ne bi zmogla? Nek kmet iz Lenarta je pripovedoval, da je vola prodal mesarju po din 8, ki ga pa mesar prodaja po din 16 kg, torej še enkrat dražje. Mesarji se izgovarjajo na prevelik izvoz in s tem na pomanjkanje živine. Tisti trenutni dobilek pri izvozu živine se danes pri vseh kmetih nekako maščuje. Tudi sam mora kupovati dražje meso. Radi pomanjkanja kož je dražje usnje in čevlji, kar zadene zlasti kmete. Ker je poleg tega še pomanjkanje sena, slaba letina, draginja, je v nevarnosti tudi nov zarez živine.

Kmet-občan.

LJUBLJANA—MOSTE

Krojni tečaj je otvorilo delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« v Mostah, dne 4. julija. Tečaj se bo vršil od sedaj naprej vsak ponedeljek ob 20. uri v gostilniški dvorani g. Lasana. Vsled tega vabimo vsa delavska dekleta in žene da se tega tečaja v čim večjem številu udeležujejo. Vemo, da sedanjí čas zahteva čim več znanja, posebno od žene gospodinje. Tečaj bo trajal nekaj tednov in ob zaključku tečaja bomo priredili skupni izlet vseh tečajnic s skupnim slikanjem. Tudi taka izobrazba nam je potrebna.

»Delavska gospodarska nabavljalna zadruga« poziva svoje člane, da si oskrbijo potrebno kurjavo za zimski čas. Naši člani so prejeli tozadevne role za naročilo premoga. Premog se bo naročil iz rudnika Liboje pri Petrovčah, ki po kakovosti nič ne zaostaja za trboveljskim, je pa znatno cenejši. Vsled tega prosimo, naj si člani naše zadruge kurivo priskrbe sedaj, ker pozneje bo težko zani. Tudi za drva je preskrbljeno če jih hoče kdo naročiti.

TRŽIČ

V nekaterih večjih tržiških podjetjih že nekaj let ni bilo nobene revizije po O. U. Z. D. Mi samo vprašamo, zakaj ne? Ponekod ni vse zlato, kar se sveti... Mogoče bi pa taka revizija je kaj odkrila v prid delavstvu.

Cetudi so se nekateri gospodje oddahnili, da ni več med nami »sove« (pok. sodrug Sovja!), je vendarle naš tisk s polno paro na delu da nanovo oživi proletarsko zavest v Tržiču. Gospodje kar z lučjo iščejo dopisnika »Delavske Politike«. Bojimo se, da ne dobe pri tem živčni napad, za kar mi ne prevzemamo odgovornosti. V nadaljnjih številkah bomo prinesli še mnoge stvari, čim bomo zbrali vse potrebno gradivo, da bo naše delavstvo imelo užitek, prizadeti gospodje bodo pa še bolj šepavi, s šepavim »Gorenjcem« vred... Nam je prav žal...

SLOVENSKA BISTRICA

Kar celo barako je podrl s tovarnim avtomobilom solastnik avtoprevoznikstva Janez Slokan, ki je poskusil svoje znanje v šofiranju, ne da bi imel za to potreben izpit. V baraki je bila namesčena branjarja Emila Dorna. Baraka in vse kar je bilo v njej je bilo uničeno in trpi lastnik din 15.000 škode. Sreča, da se je to zgodilo okrog 6. ure zjutraj, ko še nikogar ni bilo v branjarji. Ta vožnja bo avtoprevoznikstvo drago stala.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoj!

Bodočnost delavske mladine je v slogi!

Živimo v težkih časih. Krog nas grme topovi in v zraku brni tuborna pesem smrti sejočih letal. Mlada življenja, polna upov in nad v boljšo bodočnost padajo kot rosna trava pod koso, ugašajo kot zvezdice na nebu, katere zakrije temen oblak. Mladina! Nahajaš se pred veliko življenjsko preizkušnjo. Bolj nego kdajkoli poprej je potrebno, da zatreš čut egoizma, da se zaveš dolžnosti in pravic človeka. Posebno ti, delavska mladina, se zavej, da si rojena iz dela za delo, katero naj ti bode v

ponos. Tvoje z znojem prepojeno telo, naj ne bode le mehanično orodje, ko stroj ob katerem ti gineva mlado življenje, niti kot ura, ki od-pove, če se pokvari njen najmanjši delec. Današnji čas ni primeren za modrovanja po gostilnah, kjer govori vino in zganje — a ne ti. Živiš v času, ko te more rešiti edino le preudarno, smoteno delo v tvoji delavski organizaciji, da se složno rame ob ramenu boriš za svoje pravice.

J. S.

MARIBOR

»Več tisoč prošelj čaka...«

S Sladkega vrha se je zgledil pri nas 67 let star tovarniški delavec, ki je delal v tovarni že manj kot 39 let in so ga nato izločili iz dela kot invalida vsled izčrpanosti. Zdravnik OUZD ga je proglasil za nadaljnje delo kot nesposobnega vsled splošne oslabelosti in ga predložil OUZD za starostno, oziroma onemoglostno podporo. Bilo pa je to že avgusta lanskega leta, torej skoro 1 leto in ravno toliko časa čaka revež brez sredstev na rešitev svoje prošnje za tisto predvideno starostno, oziroma onemoglostno podporo. Piše, urgira, moleduje, piše tovarna, občina, nato advokat iz Maribora, ekspozitura, zdravnik, prošnja pa se ne zgane. Na vse te glasove vpjolečega v puščavi je dobil revež maja enkrat rešitev, da njegova prošnja že od januarja počiva s priporočilom za ugodno rešitev pri SUZOR-ju v Zagrebu.

»Pri tem pa je treba upoštevati, da je bilo v vsej državi vloženih več tisoč takih prošelj in da mora SUZOR v Zagrebu vse te prošnje točno proučiti, da podeli podporo res najpotrebnejšim, ker so denarna sredstva omejena. Predvidoma bo baše prošnja rešena ob prvem polletju 1940, vendar OUZD v Ljubljani nima vpliva, niti na rok rešitve prošnje, niti na to,

kako jo bo rešil Osrednji urad.«

In tako menda še tisoče in tisoče takih 67 let starih delavcev z 39. službenimi leti in tudi še starejših s še več službenimi leti čaka in čaka in hira, ker v Zagrebu proučujejo in študirajo akte, čeprav je že poteklo prvo polletje, mesto da bi dodelili potrebno število uradnikov in krepko zagrabili delo, kakor so morali ti tisoči prisilcev celo svoje življenje napenjati vse svoje življenjske sile, da so zaslужili za prispevke, ki bi jim naj sedaj omogočili par ur pred smrtjo najskromnejše življenje živega bitja.

Zal moremo danes storiti za te tisoče in tisoče le to, da objavimo glas vpjolečih, ker delavstvo samo v teh svojih socialnih zavodih nima svojih zastopnikov, čeprav jih jim zakon o zavarovanju delavcev garantira že od leta 1922 naprej.

Če bodo morda pri SUZOR-ju v Zagrebu čitali te vrstice, morda imajo celo sami »Delavsko Politiko«, in bodo potem šli iskat akt, javljamo, da je misljen Mihael Muhič s Sladkega vrha št. 15, p. Marija Snežna in nosi njegov akt št. 2604-1-1939.

Če bomo dobili kak odgovor ali popravek, ga bomo tudi radi volje objavili.

Mariborsko gledališče bo dobilo izdatno podporo,

kakor to zahtuje časopisje.

Park koncert. V soboto, dne 13. t. m. s pričetkom ob pol 21. uri se bo vršil v mestnem parku koncert godbe »Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev«.

Mlad turist zašel v Savinjskih Alpah čez nemško mejo. Pred dvema tednoma je odšel v Savinjske Alpe zasebni uradnik Smodiš Ladislav iz Maribora, od koder se pa sploh ni več javil. Svoji so bili v hudih skrbih, ker so domnevali, da se je morda v gorah ponesrečil, končno so poizvedovali tudi v Nemčiji, od koder so te dni sprejeli obvestilo, da je pogrešan turist pomotoma zašel čez nemško mejo, kjer je bil aretiran. Ker je jasno, da je 18 letni Smodiš le pomotoma prekorčil nemško mejo, ga bodo, čim bodo opravljene nekatere formalnosti, izpustili in mu omogočili, da se bo vrnil domov.

Oblasti poizvedujejo za 27 letnim predilniškim mojstrom Ivanom Simoničem in njegovo 20 letno sestro Ano, ki sta 6. t. m. odšla na izlet na Pohorje in se še nista vrnila. Svoji domnevali, da se jim je morda pripetila nesreča in so zadevo prijavili oblasti, ki sedaj poizvedujejo za izginulim bratom in sestro.

Štiri stare bencinske sode so neznaní tatovi ukradli iz skladišča trgovca s »starem železjem g. Gustinčiča. Škoda znaša okrog 800 dinarjev.

Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom in njihovim upravičencem svojim vrši v neodložljivih primerih in v odsotnosti pristojnega rajonskega zdravnika v nedeljo, dne 14. julija 1940 gospod dr. Toplak Lojze, Pobrežje, Aleksandrova cesta 6.

Veter šumi

že od pomladi. Včasih veje samo rahlo in boža vrhove dreves, šepeta z listi, ljubimka z drhtečo brezo, potem pa godrnja skozi šaluzije, luputa z vrati in okni in donaša s Piramide oster vonj rumeno razcvetelih žlahtnih kostanjev, zadnjo biro čebelarjev pred ajdovo pašo, ki se zadovoljivo muzej pred panji. Moč vetra se stopnjuje. Ostro zaživlja okrog oglov, hrešči med debli skozi park, na obronkih Kalvarije in Piramide razgiba gozd, podi se čez rebra Slovenskih gor in premetava kolje po vinogradih. Po poljih se priklanja žitno klasje do tal in zopet dviga. V zagonih vetra se suše razmočene ilovnate ceste in klanec. Iz košatih trtnih nasadov prinaša veter vonj cvetja, galice in apna. Sonce greje in žge, preko pobočja hriba sope par volov in obrača s plugom mastno zemljo. Veter poje naprej, hladi orača in vole. Veter daje svežega življenja soparni dolini in se poigrava z letečimi čebalami ter krilatim pevci, senicami, drozgi, kosi in škoric, ki se spretavajo pod modrim nebom. Mlada vinčarka si popravlja lase pod pisanu ruto, ko snema s »hlapca« slamo in veže trte h kolo. Pod sočnim vinogradom diha njiva dozorelega letmena. Žanjice hihitajo, ko vežejo snope in si venomer popravlajo krila, ki jim jih dviga nagajivi krivec. Iz gozda šumi potok in hlti dalje v strugi, med temno zeleno otavo mimo tihih domačij. Vsi, mladi in stari so na njivah in po vinogradih, pa tudi v mestu po tovarnah. — n.

Neka slaboumna ženska je minuli torek v Studencih. Ob izvirkih, skočila v Dravo. Dva mladeniča sta se poglala za njo v reko in jo rešila smrti. Izkazalo se je, da je doma iz Grobelnega in da je nekoliko slaboumna.

STUDENCI PRI MARIBORU

Naša občina je še vedno dolga vas, zato je tudi polno nedostatkov, ki jih ni mogoče odpraviti s proračunom, kakršnega ima naša občina. Narobe, nedostatkov je čimdalje več, čim bolj se naš kraj širi, čim več hiš se zida in čim več novih ulic nastaja. Občine na periferiji mesta so vedno v neugodnem položaju, ker ne morejo držati koraka z mestom, dokler končno ne nastopi moment, ko se spoje z mestom. Na ta način so nastala vsa velika mesta in tako bo prei ali slej tudi z vsemi periferijskimi občinami v okolici Maribora.

Priznamo občinskemu odboru dobro voljo in tudi trud za povzdigo našega okraja, tudi mu ne odrekamo smisla za higijeno. Toda za vse to so potrebna sredstva in ako teh sredstev ni, ako jih občina ne zmore, potem še s tem nikakor ni rečeno, da bi radi tega morali biti občani zadovoljni s stanjem kakršno je. Vprašanje priključitve naše občine mestu ima svoje sončne in senčne strani. Kaže pa se potreba, da se to vprašanje študira. Takozvani mali posestniki niso samo v Studencih, ampak tudi v Mariboru. Koliko je v mestu takih, ki posedujejo male hišice, kot v Studencih. Ako bi bile prilike res tako neugodne v mestu, potem bi takih malih hišic tam ne bilo. Doklada na direktni davek znaša v mestu 45 odstotkov, gotovo ne dosti več, kot pa v Studencih. Pisec članka v »Večerniku« priznava, da bi bilo treba povišati občinske doklade, ako bi se hotelo doseči izboljšanje prilik v občini. Kakšna razlika pa bi potem še bila med mestom in našo občino? Trditev, da bi bilo mogoče doseči večji efekt s sredstvi sedanjega proračuna, ako bi politični eksponenti v občini ne bili plačani od občine, je pa tako demagoško zavita, da bi se naj ljubi pisec jasneje izrazil, koga misli in koliko komu očita. — Studenska občina je izdala za škropljenje ulic v enem letu din 18.000, mariborska občina pa za škropljenje v letu 1938-39 din 182.000, za pometanje 394.000 in za odvoz snega din 108.000. In sedaj glejmo: Studenci imajo menda že 10.000 prebivalcev, mestna občina pa 35.000. Izdatki za čiščenje cest niso v eni in drugi občini v nobenem sorazmerju. Toda Maribor jih lahko prenese in če bi bili Studenci v sklopu mesta, bi se vsota za čiščenje ulic najmanj podvojila, ne da bi zato morali zvišati doklade za mestni občinski proračun. Dejstvo je, da večje občine lažje gospodarijo, kot pa manjše. Drugo zlo je v tem, da delavnice državnih železnic ne plačajo nobenih občinskih doklad. Ako bi se dalo dobiti od tega podjetja vsaj primeren pavšalni znesek letno kot davščino, bi se stanje financ naše občine popravilo in s tem bi se najbrž razmere, radi katerih si žele mnogi Studenci, da bi prišli pod mesto, precej izboljšale. Več Studencanov, od katerih pa ni nobeden v občinskem odboru.

SV. LOVRENC NA POHORJU

Kako živi naše delavstvo?

Iz našega kraja se le malokdaj sliši glas našega delovnega ljudstva, kajti tukajšnje delavstvo je neverjetno potrpežljivo.

Poglejmo si samo plače našega delavca. Najbolje plačani dobe od din 3 do din 3,50 na uro, razen tovarniškega delavstva kos in sprov, katero si je potom svoje svobodne razredne organizacije priborilo malo boljše plače. Primerjajmo te mezde z današnjo draginjo, potem se moramo vprašati, kako je mogoče pri tej mezdji preživljati sebe in družino, saj imajo nekateri celo po 5 do 6, pa tudi še več otrok. Vemo pa tudi, da si radi tega nihče od teh petičnih gospodov, ki sedaj spričo visokih cen svojega leša bogatijo kakor še nikoli, ne belj glave, kajti sicer bi vsaj kateri izmed njih uvidel, da je treba tudi svojemu delavcu pomagati v tej strašni draginji življenjskih potrebščin in mu zvišati to mizerno mezdo, s katero se ne more preživljati.

Počiva pa, kakor vsako leto ob tem času radi popravila, tudi tovarna za kose in srpe, samo, da je letos radi mednarodnega položaja, radi prekinitve dobav v inozemstvo, zlasti v prekomorske države, katera se ne morejo vršiti, naša industrija občutno prizadeta in se delavstvo, katero je sedaj po večini brezposelno, s skrbjo vprašuje, kako in kdaj bo tovarna zopet začela obratovati. S tem imamo namen opozoriti merodajne činitele (občinsko upravo), da poskrbi za to, da prijavljeno brezposelno delavstvo pride ob pravem času do svoje zakonite brezposelne podpore, pa ne, kakor se je rado dogajalo, da je bil delavec brezposeln štiri ali še več tednov, ne da bi bila prispela kakšna podpora in če se mu je med tem časom posrečilo dobiti kakšno delo, so mu podpora za nazaj enostavno odrekli oz. jo vrnili tja od koder je prišla, češ, sedaj si zaposlen in nimaš pravice do podpore. Kako si pa živel v minulih tednih in kdo ti je kreditiral, ne vpraša nihče. Mislimo, da imamo do podpore pravico, saj je to naš delavski denar, za katerega plačuje samo delavstvo svoje prispevke in to tudi za ves mesec nazaj. — Delavstvo.

JESENICE

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob pol 9. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri popoldan) vefilim »Ostriženi jež« z Hansonom Moserjem v glavni vlogi. Med dodatki film o sprejemu sovjetske delegacije v Beogradu ter zvočni tednik. — Sledi »Sestra Marija«.

Zvočni kino Pobrežje

13. in 14. julija

»REPORTAŽA O LJUBEZNI«

SLIKE ZA LEGITIMACIJE izvrši takoj FOTO JAPELJ, gosposka 18-1.

Velika razprodaja

manufakturnega blaga 20-30% ceneje od znano nizke stare cene.

Zato pohitite vsi v . . .

Ne zamudite prilike, dokler zaloga še traja!

Češki magazin
Maribor

Pripravljenost Zedinjenih držav

Kolikšna bo moč ameriške vojske

Roosevelt je prečital v kongresu poslanico, v kateri pravi: Svobodni močje in žene Zedinjenih držav so trdno odločeni, da ostanejo svobodni. Amerika se zaveda groženj novega suženjstva, pod čigar jarmom ljudje ne smejo več svobodno misliti in govoriti ter poslušati. Čim bolj se množe nevarnosti, tem bolj narašča odpor ameriške javnosti. Zedinjene države niso ostale ravnodušne, ko so videle, kako podlega en narod za drugim. Amerika tudi budno spremlja boj angleškega naroda, ki se

vedno odločneje bori v trdnem prepričanju in z globoko vero v končno zmago.

Ameriška mornarica mora postati tako močna, kot bi mogla biti mornarica vseh njej sovražnih držav. Število vojakov suhozemne vojske bo moralo znašati 1.200.000 mož in še 800.000 rezervistov. Letalstvo mora dobiti še 15.000 novih letal in 4000 vodnih letal. Vojaštvo sicer ne bo poslano v Evropo, toda bo budno čuvalo, da odbije vsak napad sovražnika na ameriško zemljo.

Prvi vtisi iz okupirane Besarabije

Beogradska »Politika« z dne 4. in 5. t. m. objavlja poročila sovjetskih novinarjev iz okupirane Besarabije. Dopolnila lista »Izvestija« opisuje svojo pot iz Bendera v Kišinev: »Avtomobil drvi po cesti, a že 12 vrst izza Bendera se konča utrjena cesta in začenja se prah, ki ga je tako na debelo, da se koleša do osi vdirajo vani. Po cesti gredo ljudje. Vsi izgledajo siromašni, mršavi in izgarani, počrneli od gladi in sonca. Po poljih z majhnimi in ozkimi ogoni, v vasicah s kmečkimi kočami, povsod se vidi siromaštvo in beda. Ljudje zaustavljajo avtomobil in obkoljujejo one, ki v njem sede, ker bi se radi z njim porazgovorili z onimi, ki prihajajo iz sovjetske zveze, da jih pozdravijo in povprašajo o onem, kar jim prinaša nov režim. Vsek hiti, da bi potožil svojo bedo. »Pa boste ostali zdaj tukaj za vedno? Nas ne boste več zapustili?« vprašujejo zaskrbljeno. »Ne bomo vas več zapustili, ne!« jih potolažimo.

Po cesti prihajajo romunski vojaki, umazani, prašni, neobriti, izmučeni, vendar veselih obrazov, brez orožja. Gredo v skupinah in tudi v celih četah. To so besarabski kmetje, ki se sedaj vračajo na svoje domove.

Avtomobil pripelje v mesto Kišinev. Vtis, ki ga napravljajo mesto, hiše in ljudje, jezik, ki ga govorijo po ulicah, vse to je rusko in ukrajinsko. Vse je bilo zgrajeno že davno, ko je bilo to še rusko mesto. V teku 22 let niso Romuni ničesar zgradili, samo na nekem trgu so postavili spomenik kralju Ferdinandu. Na telefonskih kioskih vidimo napise: »Govorite samo romunski«. Ruske knjige so se smele čitati samo na skrivaj, doma. Ravno tako se je smel ruski jezik uporabljati samo doma. Zdaj so v mestu organizirali samoobrambno milico, ki odvzema orožje romunskim vojakom, ki zapuščajo svoje polke in se vračajo domov.

Na glavnih križiščih je postavljeno pet velikih zvočnikov, ki danes prvič prenašajo glasove iz Moskve in Kijeva. Mestne ulice izgledajo praznično, raz hiš se vijajo rdeče zastave. Povsod je polno cvetja in zelenih vencov. Povsod vlada vesela živahnost. Avtomobili zapuščajo mesto in nadaljujejo svojo pot. Pred neko krčmo na cesti se avto ustavi; potniki lezejo iz nje in gredo v krčmo, kjer jih takoj, kakor hitro so slišali, da so to ljudje iz sovjetske zveze, obkolijo delavci iz sosednjih vinogradov. V obrazih, zažarelih od sonca, jim živahno žare oči. V svojih sivih srajcah, ki je pri marsikomu raztrgana, z velikimi, razcefranimi slalniki na glavah, ti izmognjeni, razburjeni ljudje, z živahnostjo, ki je značilna za vse prebivalce južnih krajev, gestikulirajo in pripovedujejo o svojem življenju, o svojem delu po vinogradih tega in tega veleposelnika, ki jih naštevajo po imenih.

»Delamo po 16 ur dnevno in od našega bednega zaslužka nam še odtegujejo za vse mogoče. Ne zaslužimo dovolj niti za suh kruh. Kako pa bo poslej?« vprašujejo zaskrbljeni.

»Odslej so pa ti vinogradi vaši«, jim odgovori naš vodnik.

Ob dveh popoldne, dne 3. julija se je vršila v Kišinevu prva sovjetska parada na centralnem trgu, kjer je bila postavljena tribuna za predstavnike oblasti; pred njo so defilirale vojaške enice: najprej tanki, potem pehota in konjenica, nad njimi v zraku pa letalstvo.

Parada še ni bila končana, ko so iz vseh delov mesta začele pritiskati na trg kolone demonstrantov. Bili so to delavci iz tobačnih tovarn, kmetje, obrtniki, uradniki itd. Po prvih podatkih je bilo v tej demonstraciji udeleženi do stotisoč ljudi. Demonstranti so nosili v sprejeto rdečo zastavo in slike sovjetskih državljanov.

Dopisnik Agencije Tass opisuje dne 4. julija, kako so dan prej zaprli novo mejo med Romunijo in Sovjetsko zvezo na reki Prut.

Prut je zopet postal meja med dvema državama. Nahajamo se pri železniškem mostu. Na njem vlada velika živahnost. Pri vzhodu na ta most stoje sovjetski častniki in vojaki. Z druge strani mosta se nahaja skupina romunskih častnikov in neka civilna oseba.

Z naglimi koraki prehajajo preko mosta poslednji romunski vojaki. Kajti, prišel je čas, da se nova meja zapre.

»Vsi so že odšli«, reče eden izmed sovjetskih častnikov.

Most je prazen. Tedaj pa je skupina romun-

skih oficirjev, v spremstvu civilne osebe stopila na most in je šla proti njegovi sredini. Z naše strani se podajo na most častniki in vojaki, s kapetanom. Ko so se na sredini mosta srečali, pozdravljajo romunski častniki z vojaškim pozdravom in naši enako vojaški odzdravijo. Na prejšnji civilna oseba, ki je najbrž tolmač. Ta spregovori:

»Naš gospod major ima neko prošnjo do sovjetskih častnikov.«

»Recite mu, da sem mu na razpolago«, reče naš kapetan.

Zatem je civilna oseba predstavila romunske častnike sovjetskemu kapetanu in se je umaknila v ozadje.

Romunski major pojasnjuje, da je jutraj zaostal za njim njegov kočijaž s konji in kočijo, nekaj kilometrov za novo mejo. Prosi zato sovjetskega kapetana, da prepusti konje in kočijaža čez novo mejo, na romunsko stran. Sovjetski kapetan obljubi, da bodo konji gotovo najdeni in vrnjeni romunskemu majorju. Kar se pa tiče kočijaža, se bo tudi lahko vrnil čez mejo, če bo to sam hotel.

Za tem je prosil romunski major, naj se izsledi in izženejo preko meje vsi romunski vojaki, ki so zaostali v Besarabiji.

Sovjetski kapetan brezpomolno razširi svoje roke: »Zal, to bo pa težko šlo. Romunske oblasti so imele za evakuacijo dovolj časa. Vojaki, ki so po lastni volji ostali v Besarabiji, se ne morejo več vrniti v Romunijo.«

Častniki si odzdravijo in se vrnejo z mosta vsak na svojo stran. Na most se postavijo obmejene straže.

Večna, ki je sklenila spremembo francoske ustave

V čem je krivda dosedanje francoske ustave?

V Franciji so sklenili spremeniti ustavo, ki je v veljavi od l. 1871, t. j. od zloma tretjega cesarstva po nesrečno zaključeni francosko - pruski vojni. V čem je krivda sedanje ustave za zlom republike v vojni, ni doslej še nihče pojasnil in najbrž bi tako pojasnilo tudi nikogar ne prepričalo.

Seje parlamenta in senata, ki sta glasovala o spremembi ustave, kakor jo zahtevata Petain in Laval, se je udeležilo skupno 569 poslancev in senatorjev, od katerih jih je 80 glasovalo proti spremembi ustave. Znano pa je, da šteta francoski parlament 612 poslancev, senat pa 314 senatorjev.

Francija še demokratična?

Francoski zunanji minister Badoin je izjavil, da bo ostala Francija še vedno demokratična in se ne bo nikdar vladala diktatorično.

PRODAJ 3 HIŠE,

v eni hiši dobro vpeljana trgovina ob glavni cesti v črni pri Prevaljah. Naslov v upravi.

Za vse žene in dekleta! Zakaj kupujete drage kuharske knjige, ko pa dobite za din 10.— zbirko preizkušenih receptov, ki jih je spisala poklicna kuharica po dolgoletnih izkušnjah? Razne juhe, navadne in pikantne omake, od navadne pečenke do najfinejše mesne specialitete, od navadne močnate jedi do najfinejše torte, razno pecivo za vse prilike, razne likerje in razne barske pijače ter tuje specialitete lahko skuha po tej knjigi okusno vsaka žena in dekle. To vam jamči pisateljica knjige, ki je kuhala v prvostopskih restavracijah in hotelih in ki je prebrodila že pol sveta. Kuhajte po teh receptih in vaša družina bo z vašo kuhinjo zadovoljna. Nakažite din 10.— na račun poštne hranilnice št. 14.259 ali pa pošljite v znakmah na spodnji naslov in pošljimo vam knjižico poštne prosto. Deziderij Mizerit, Zidani most št. 16.

Egipt, Turčija in Anglija

medsebojno povezani

V angleškem parlamentu je poročal zunanji minister Halifax o odnosih Anglije z Egiptom in Turčijo. Rekel je:

»Egipt je takoj po napovedi vojne s strani Italije prekinil diplomatske zveze z Italijo. Angleška vlada pa ni nikdar zahtevala, da bi Egipt tudi sam vstopil v vojno. Res pa je, da so angleške čete z egiptskega ozemlja pričele operacije proti italijanski Libiji. V Egiptu se zavedajo, kaj pomeni zasedba Libije, Albanije in Abesinije po Italijanih za Egipt. Zato je egiptčanska vlada izdala vse potrebne ukrepe v svrhu zaščite lastne varnosti.

Pred Aleksandrijo se je dosegel miren sporazum med angleško in francosko mornarico.

V Palestini vlada mir, z Anglijo pa sodelujejo Arabci in židje.

Med Turčijo in Anglijo vlada prijateljsko razmerje. Obe državi sta v najtesnejši zvezi. Turčija se je v sporazu-

mu z Anglijo odločila, da ostane nevojujoča se država. Narodi na bližnjem vzhodu bodo gotovo ostali lojalni spritjo načel za katerih zmago se bori Anglija v sedanji vojni.

Razen Halifaxa je govoril tudi državni podtajnik v zunanjem ministertvu Buttler. Rekel je, da potekajo trgovinska pogajanja v Moskvi ugodno. Gledé očitkov nemške šeste bele knjige, v kateri so bile objavljene namere Anglije proti petrolejskim vrelcem v Bakuju za slučaj aktivnega posega Sovjetske Rusije v vojno, je Buttler povdaruil, da je morala Anglija upoštevati vse možnosti, da prepreči pomoč Nemčiji. S tem pa še ni rečeno, da je hotela napasti Sovjetsko Rusijo. Vse to je Anglija tudi pojasnila moskovski vladi. — Na vprašanje nekega poslanca ali je Anglija priznala Abesinijo in Haile Selasija, je Buttler odgovoril pisмено z da.

Iz Češke

Cela mesta so romala na gore. Iz industrijskega češkega mesta Moravske Ostrave, na skrajni severni meji poročajo, da so minulo nedeljo na izredno inpozant način proslavili praznika Jana Husa in Ciril Metoda, ki sta bila prenešana radi štednje in popolne izrabe delovnih sil po odredbi vodje od petka in sobote na nedeljo. Nad 25 tisoč ljudi je zapustilo mesto ter se podalo v gorsko vas Radhšty in Postevnak k proslavi. Enako poročilo je došlo iz češkega Pohorja na severnem Češkem, kjer je romarska cerkev v Semilih, kamor je prišlo ta dan tudi okrog 10 tisoč ljudi in enako v vas Novo Pako.

Slovenski pisatelj v češkem prevodu. Češka književna zadruga »Društveni Prace«, ki izdaja za svoje člane vsako leto večje število knjig, poroča v junjski številki svoje revije »Panorama«, da bo izdala prihodnje leto poleg številnih izvirnikov tudi roman slovenskega pisatelja Antona Ingoliča »Čebularji«. Med češkimi knjigami pa izide tudi nov zgodovinski roman urednika te književne zadruge, pisatelja Karla Novega »Vitezi«. K. Novy je predlanskim s pesnikom Josipom Horo sodeloval pri znanih literarnih večerih v Ljubljani in Mariboru in sta potem oba pisatelja o tem svojem obisku mnogo pisala in predavala v domovini.

Zbirka kosti med šolarji, ki je bila uvedena po vsej češki koncem marca, je vrgla tekem četrta leta 60.000 kg kosti. Listi poročajo, da bodo izkupiček za te zbrane in prodane kosti uporabili v šolske svrhe. Zbirko bodo prihodnje leto nadaljevali in upajo, da bodo uspeh potrojili. Iz teh kosti pridobivajo kostno mast za izdelovanje mila in drugih tehničnih mazil, glicerina, stearina in oleina, nadalje izdelujejo iz kosti kostni klej vseh vrst za obrtnike in kostno moko za krmljenje in gnojenje.

Delavski pravni svetovalec

Oporoka. (Celje).

Vprašanje: Moja tašča namerava napraviti oporoko. Ali lahko oporoko naredi brez prič in kje jo lahko shrani?

Odgovor: Tašča lahko naredi veljavno oporoko brez prič, če sama oporoko spiše in jo podpiše. Oporoko lahko shrani na sodišču.

Razveza vjeniškega razmerja. (Loka).

Vprašanje: Moj sin se je učil že 18 mesecev kleparstva, toda mojster je z njim zadnje čase ravnal tako grdo, da mu je sin ušel in se noče vrniti. Mojster ga tudi v obrtno šolo ni redno pošiljal ter ga je celo večkrat ob nedeljah silil k delu. Ali sem dolžan mojstru plačati pogodjeno odškodnino, ker je moj sin zapustil učenje pri njem?

Odgovor: Vaš sin je upravičeno zapustil učenje pri mojstru, ki z njim grdo ravna, ga redno ne pošilja v šolo ter ga celo ob nedeljah sili k delu. Upravičeni ste, kot oče sporočiti moj-

stru, da radi navedenih okolištin razvezujete vjeniško pogodbo. Od vas mojster ne more zahtevati plačila odškodnine. Pač pa lahko vi zahtevate od njega plačilo za delo, ki ga je vaš sin kot vajenec pri njemu opravil preko zanj dopustnega časa ali za delo ob nedeljah. Če sin še ni star 16 let, bi ga smel mojster dnevno zaposlovati le 8 ur brez ozira na vrsto in velikost obrata.

Orožne vaje. (Celje).

Vprašanje: Pri podjetju sem bil zaposlen od 8. 8. 1939 do 25. 9. 1939, ko sem bil pozvan na orožne vaje. Ali imam pravico zahtevati plačilo mezde za en teden za čas navedenih orožnih vaj?

Odgovor: Ker ste bili pri podjetju pred nastopom orožnih vaj zaposleni že 14 dni, imate pravico zahtevati plačilo mezde za en teden za čas orožnih vaj. Tako je tudi že odločilo Vrhovno sodišče v Ljubljani.

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Popravi vseh vrst koles, živalskih strojev kakor emaliranje in ponikanje vseh nadomestnih del za kolesa.

BOGOMIR GRUBER, palača dr. Sedaja, Valvazorjeva ul. 30, smer Frankopanova ulica.

59 62 66 72 78 81 90
Gotove dečve obleke (Dirndl obleke)
Magdalenska oblačilnica
A. Kumperžak, Maribor (Palača dr. Sedaja)
Valvazorjeva — Dvořakova ulica — (smer Frankopanova ul.)
Ženska krila: 49, 59, 72, 85. Ženske bluze: 29, 32, 37, 49 65.

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržajška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnik cenah. Hitra izdelava.

Priporoča se
SPECERIJSKA TRGOVINA
Delavski dom t. l. i. o. l.
Maribor, Frankopanova ulica 1.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324